EDUCAȚIA NONFORMALĂ: OPȚIUNI METODOLOGICE ȘI PROFILURI DE FORMARE

Carolina ȚURCANU
CZU: 374 + 37.01/.03 carolina.turcanu@gmail.com

Potrivit literaturii de specialitate, există patru ***opţiuni metodologice de realizare a educaţiei nonformale***: *centrată pe conţinuturi* – sănătate, planning familial, formare în diferite domenii; *centrată pe probleme ale vieţii cotidiene*; *centrată pe conştientizarea în vederea cunoaşterii şi respectării drepturilor fundamentale ale individului*; *centrată pe problemele educaţiei umaniste* – formarea unei imagini corecte despre propria persoană, încredere în capacităţile proprii de iniţiativă, inserţie şi decizie etc.

Analiza acestor caracteristici şi opţiuni metodologice asigură demersul nonformal drept o modalitate flexibilă şi creativă de realizare a educaţiei, complementară celei produse în cadrul oficial al instituţiei de învăţământ. Educaţia nonformală vine să o susţină pe cea formală, oferindu-le celor interesaţi fie posibilitatea perfecţionării într-un domeniu cu care deja sunt familiarizaţi, fie pe cea a descoperirii unui domeniu nou, deocamdată neexplorat. Mai mult, prin intermediul educaţiei nonformale, subiectul are o mai mare libertate de decizie asupra domeniului de acţiune, dar şi a strategiilor de lucru, răspunzând astfel mai bine intereselor personale şi generând motivaţie intrinsecă. Toate aceste elemente fac ca impactul educaţiei non-formale asupra individului să fie mai puternic decât al celei formale [1, p.30].

Pornind de la specificul caracteristicilor educaţiei nonformale, dar şi de la opţiunile metodologice de realizare ale acestui proces, putem deduce şi ***principalele obiective și profiluri ale educației nonformale***:

Obiective: susţinerea celor care doresc să-şi dezvolte sectoare particulare în comerţ, agricultură, servicii, industrie etc.; sprijinirea populaţiei pentru a exploata mai bine resursele locale sau personale; alfabetizarea celor aflaţi în dificultate; desăvârşirea profesională sau iniţierea într-o nouă activitate; educaţia pentru sănătate, petrecerea timpului liber etc.; formarea culturii generale a individului.

Profiluri: *profilul artistic și estetic*, ce include domenii de conținut, precum: literatură, muzică, arte vizuale, arta coregrafică, arta dramatică etc.; *profilul științific și tehnologic*, ce include domenii de conținut, precum: matematică, științe și tehnologii (informatică, chimie, astronomie etc.; *profilul social-pedagogic,* ce include domenii de conținut, precum: educația pentru timpul liber, educația pentru mass-media, educația pentru mediu, dezvoltare personală, cultura comunicării, deprinderi și abilități de viață etc.; *profilul social-economic și financiar*, ce include domenii precum: educație civică, educație socială, educație economică, educație financiară, educație casnică etc, și vizează pregătirea tinerilor pentru practicile economice, incluziunea socială și financiară, orientarea în lumea bunurilor și pe piața muncii etc.; *profilul tehnic,* activitățile căruia se desfășoară în cadrul cercurilor de creație tehnică: aviomodelare, navomodelare, automodelare, radioelectronică, carting, cinema, foto, video etc.; *profilul intercultural și etnocultural*, care include domenii de conținut, precum: educație interculturală, educație etnoculturală meșteșuguri populare, etnografie și folclor, cultura comunicării, muzee școlare etc.; *profilul istorico-patriotic*, include domenii precum: istoria localității, istoria neamului, istoria patriei, personalități istorice, tradiții istorice etc. și vizează activități cu caracter patriotic, de cercetare ce se desfășoară în cadrul cercurilor de istorie, de studiere a ținutului natal, cluburilor civico-patriotice, de cercetași etc.; *profilul ecologico-biologic*, care include domenii de conținut, precum: științe ale naturii, ecologie, biologie, chimie, geografie etc.; *profilul turism și etnografie regională*, include domenii de conținut, precum: țări și capitale europene, istoria Europei, geografia Europei, cultură și civilizație etc.; *profilul sport și agrement*, care include domenii de conținut, precum: tenis de masă, fotbal, volei, baschet, badminton, șah etc. [2].

Din analiza acestor obiective și profiluri, putem concentra discuţia cel puţin asupra două aspecte de maximă importanţă. În primul rând, grupul-ţintă al educaţiei nonformale este reprezentat de persoane interesate să se perfecţioneze într-un domeniu în care au avut deja o formare iniţială oferită de o instituţie de profil, dar pe care nu o pot desăvârşi în cadru formal, persoane interesate să acceseze un nou

domeniu ce corespunde preocupărilor lor, respectiv persoane vulnerabile cărora instituţia de învăţământ nu le mai poate oferi o educaţie corespunzătoare. În al doilea rând, varietatea activităţilor ce pot fi cuprinse în educaţia nonformală este extrem de diversă, acoperind pregătirea anpreprenorială, procesul de alfabetizare, formarea profesională în afara instituţiei de învăţământ, respectiv a tinerilor neşcolarizaţi, diferite programe de dezvoltare comunitară, ori subsumate noilor educaţii etc.

Aşadar, educaţia nonformală desemnează o realitate educaţională care este mai puţin fundamentată şi sistematizată, având însă un caracter formativ deosebit. În plus, activităţile propuse în cadrul educaţiei nonformale se caracterizează prin diversitate şi flexibilitate, răspunzând, în acelaşi timp, intereselor şi opţiunilor formabililor. Aşa cum am subliniat, între cele două forme menţionate ale educaţiei (la care se adaugă, evident şi cea informală) se stabileşte un raport de complementaritate şi interdependenţă, realizat prin intermediul activităţilor organizate în afara clasei (cercuri, concursuri, olimpiade, alte manifestări artistice, culturale, sportive etc.), respectiv al activităţilor organizate în afara instituţiei de învăţământ (vizite, excursii, tabere, expoziţii, centre de creaţie etc.). Varietatea acestor activităţi este însă mult mai mare, iar alegerea uneia sau alteia depinde de profesori, instituţie de învăţământ, context socioeducaţional etc.

Educaţia nonformală completează activitatea instituţiei de învăţământ sau educaţia realizată în familie. Aceasta permite adâncirea cunoştinţelor şi dezvoltarea competenţelor în zonele de interes ale formabililor, respectiv cultivarea intereselor, tendinţelor şi a talentelor acestora pentru anumite domenii. Ea permite utilizarea eficientă şi plăcută a timpului liber al formabililor, dezvoltarea vieţii asociative şi a capacităţilor de cooperare în rezolvarea unor sarcini complexe, formarea trăsăturilor pozitive de personalitate etc. De asemenea, educaţia nonformală permite implicarea formabililor în activităţi opţionale într-o mai mare măsură decât ar permite activităţile curriculare [3].

În acest context, este important de stabilit şi premisele care influenţează opinia formabililor pentru participare în diversele activităţi ale educaţiei nonformale, oferite de instituţiile de învăţământ sau

instituţiile specializate.

Plecând de la conceptul educaţiei centrate pe cel ce învaţă, interesul formabililor faţă de subiectul propus poate fi primit ca premisă dominantă. O altă premisă ce motivează alegerea activităţilor extracurriculare ţine de oferta educaţională a instituţiilor de învăţământ sau a instituţiilor specializate în educaţia nonformală: sport, cultură, artă etc.

Una din cele mai importante premise de alegere a activităţilor extracurriculare ţine de impactul pe care educaţia nonformală îl are asupra dezvoltării personalităţii formabilului.

Se consideră că efectele educaţiei nonformale sunt benefice pentru dezvoltarea personalităţii formabilului contribuind la optimizarea rezultatelor învăţării, la creşterea activismului şi produsului de implicare în diferite activităţi instituţionale şi comunitare etc.

Un factor important de motivare a formabililor pentru participare în activităţi extracurriculare ţine de experienţa psihopedagogică a cadrelor didactice, prestatori de servicii educaţionale nonformale.

Concluzie. Rezumând, putem menționa că educaţiei nonformale îi revine un rol extrem de important în conturarea unei personalităţi armonioase și echilibrate a formabililor, aceasta având menirea de a asigura o susţinere cât mai viguroasă educaţiei formale prin acţiunile sale complementare. Rezonanţa educaţiei nonformale asupra sferei psihointelectuale şi psihoafective a formabililor depinde de maniera în care reuşește să corespundă nevoilor şi particularităţilor fiecărei persoane. În acest sens, deoarece, prin însăşi natura ei, educaţia nonformală este extrem de flexibilă şi adaptabilă, premisele sunt încurajatoare.

Referințe:

1. BLÂNDUL, V.C. *Bazele educaţiei non-formale*. Cluj-Napoca: MEGA, 2015.
2. *Regulamentul-tip de organizare și funcționare a instituţiilor extrașcolare*. Proiect. MECC al Republicii Moldova, 2018.
3. GUȚU, Vl. *Pedagogie.* Chișinău: CEP USM, 2013.

Articolul a fost realizat în cadrul Proiectului instituţional aplicativ ***„Cadrul conceptual, metodologic şi managerial al educaţiei nonformale în Republica Moldova”****, cifrul* **20.80009.0807.23**.